

Qishloq hayoti

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI IJTIMOY-IQTISODIY GAZETASI

e-mail: infoqishloqhayoti@mail.ru

1974-yil 1-yanvardan chiqqan boshlagan

2025-yil 18-dekabr, payshanba

50 (9370)

e-mail: infoqishloqhayoti@yandex.ru

@Qishloqhayoti_gazetasi

Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги: ЯНГИЛАНИШ, СТРАТЕГИЯ ВА КЕЛАЖАК ИСТИҚБОЛЛАРИ

Маълумки, бугунги кунда жаҳон иқтисодиётининг глобаллашуви, турли инқирозлар, табиий офатлар ва геосиёсий зиддиятлар шароитида мамлакатларнинг озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлашга бўлган эҳтиёжи кундан-кунга ошиб бормоқда. Бундай мураккаб ва тез ўзгаришчан вазиятда озиқ-овқат хавфсизлиги масаласи ҳар бир давлат учун стратегик аҳамият касб этиб, миллий иқтисодиёт барқарорлиги ва аҳоли фаровонлигининг асосий омили сифатида намоён бўлмоқда.

Ўзбекистон учун ҳам ушбу масала устувор йўналиш бўлиб қолмоқда. Шу боис, мамлакатимизда аграр соҳани ривожлантириш, уни замонавий талабларга мослаштириш ва етув институционал асослар билан таъминлаш мақсадида кенг қўламли ислохотлар амалга оширилмоқда,

Жумладан, қишлоқ хўжалигини модернизация қилиш, аграр секторни диверсификация қилиш, юқори самарали агротехнологияларни жорий этиш, агрологистика тармоқларини ривожлантириш, ички бозорда нарх-наво барқарорлигини таъминлаш ва аҳолининг озиқ-овқатга бўлган эҳтиёжини қондиришга қаратилган мақсадли дастурлар илҳом билан ҳаётимизга тадбиқ этилмоқда.

Шу нуқтаи назардан, Президент Шавкат Мирзиёевнинг қишлоқ хўжалиги ходимлари кўни муносабати билан соҳа вакиллари билан ўтказган учрашуви мамлакат аграр сиёсатининг янги босқичини белгилаб берганлиги билан янада аҳамиятлидир. Бу учрашувда билдирилган фикрлар, қўрсатилган натижалар ва белгилаб берилган

устувор вазибалар қишлоқ хўжалигига доир ислохотларнинг устувор йўналишлари ва уларнинг амалий ижросини янада аниқлаштириб берди.

Учрашувда Президентимиз таъкидлаганидек, бу йил мамлакатимизда 3,5 миллиондан зиёд инсон меҳнат қилаётган қишлоқ хўжалигида мисли кўрилмаган натижаларга эришилди. 4 миллион тоннадан ортиқ пахта, 8,4 миллион тонна ғалла, 1,34 миллион тонна шолӣ, ўнлаб миллион тонна сабзавот-полиз, мевалар ва дуккакли экинлар буларнинг бари юртимиз меҳнаткаш деҳқон ва фермерларининг заҳмати самарасидир.

Кувонарлиси, мева-сабзавот экспорти илк бор 37 фоизга ўсиб, 3 миллиард доллардан ошди. 180 дан ортиқ турдаги қишлоқ

хўжалиги ва озиқ-овқат маҳсулотларимиз кириб борган давлатлар сони 83 тага етгани мамлакатимиз брендининг жаҳон бозоридаги нуфузи ошиб бораётганини кўрсатади.

Албатта, аграр соҳадаги бу ютуқлар барқарор бўлиши учун қонунчилик асосларини янада мустаҳкамлаш, қўллаб-қувватлаш механизмларини такомиллаштириш муҳим. Шу боис, "Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг 2020-2030 йилларга мўлжалланган стратегияси", 2025 йилда қабул қилинган "Озиқ-овқат хавфсизлиги тўғрисида"ги Қонун ҳамда "Ўзбекистон-2030" стратегиясидаги мақсад ва кўрсаткичлар каби ҳуқуқий ва дустурий вазибалар белгиланган.

(Давоми 2-саҳифада)

➤ Пресс-тур

"Ўзагролизинг" АЖ: ДУНЁДАГИ ЕТАКЧИ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ТЕХНИКАСИ ИШЛАБ ЧИҚАРУВЧИЛАР БИЛАН УЗВИЙ ҲАМКОРЛИК ЙЎЛГА ҚЎЙИЛГАН

Кеча "Ўзагролизинг" АЖ томонидан Чирчиқ шаҳридаги "Agro tech" кластерига уюштирилган пресс-тур давомида матбуот анжумани ҳам ўтказилди. Унда "Ўзагролизинг" акциядорлик жамияти томонидан жорий йилнинг 11 ойи давомида аграр соҳани лизинг асосида замонавий қишлоқ хўжалиги техникалари билан таъминлаш босқичида амалга оширилган ишлар тўғрисида батафсил маълумот берилди.

Қишлоқ хўжалиги корхоналарини замонавий, юқори унумли ва рақобатбардош техникалар билан таъминлаш "Ўзагролизинг" акциядорлик жамияти фаолиятининг устувор йўналишларидан бири ҳисобланади. Мазкур вазибани амалга оширишда қишлоқ хўжалиги соҳасини модернизация қилиш, ишлаб чиқариш жараёнларини механизациялаш даражасини ошириш ҳамда фермер ва кластерларни қўллаб-қувватлашга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Бугунги кунда "Ўзагролизинг" акциядорлик жамияти ўз фаолият йўналиши бўйича дунёда етакчи ўринларни эгалловчи қатор йирик қишлоқ хўжалиги техникаси ишлаб чиқарувчи компаниялар билан узвий ва ўзаро манфаатли ҳамкорликни йўлга қўйган.

Жамият ташкил этилганидан буён ўтган 26 йил давомида мамлакат аграр соҳасига қарийб 100 минг донадан ортиқ, умумий қиймати 9 триллион сўмдан зиёд бўлган қишлоқ хўжалиги техникалари лизинг асосида етказиб берилди. Бу эса қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришида замонавий техникалар улушини ошириш, меҳнат унумдорлигини юксалтириш ва соҳада барқарор ривожланишни таъминлашга хизмат қилмоқда.

(Давоми 2-саҳифада)

Қишлоқ хўжалигида "ЯШИЛ" ЭНЕРГИЯДАН ФЙДАЛАНИШ ҚАНДАЙ АФЗАЛЛИКЛАРГА ЭГА?

Қишлоқ хўжалиги бутун дунё бўйлаб энергия истеъмолининг 30 фоизини ташкил этади, бу эса уни иқлим ўзгаришига ҳисса қўлувчи асосий омиллардан бирига айлантиради. Анъанавий энергия манбаларидан фойдаланиш нафақат атроф-муҳитга зарарли, балки қишлоқ жойларда электр тармоқларининг етишмаслиги туфайли иқтисодий жиҳатдан ҳам оқимдор.

Куёш, шамол ва био-энергия каби муқобил энергия манбалари эса бу муаммоларни бартараф этиш имкониятини беради. Улар нафақат атроф-муҳитни муҳофаза қилиш, балки қишлоқ жойларда энергия мустақиллигини таъминлаш, харажатларни камайтириш ва барқарор ривожланишни рағбатлантириш имкониятига эга.

Куёш энергиясидан фойдаланиш

Куёш энергиясидан фойдаланиш қишлоқ хўжалигида энг кенг тарқалган ва истиқболли йўналиш ҳисобланади. Куёш панеллари ёрдамида қувватланадиган насослар сўғориш тизимларини ишлаш имконини беради, бу эса аҳолининг сўғориш муаммоларини ҳал қилишга ёрдам беради. Масалан, Непалнинг бир қанча қишлоқ хўжалик худудларида куёш энергия-

сидан фойдаланадиган насослар ўрнатилиб, фермерлар сўғориш учун мўлжалланган сувни осонликча ва арзон нарҳда олиши мумкин. Бундай технологиялар нафақат атроф-муҳитни муҳофаза қилиш, балки фермерларнинг даромадини оширишга ҳам хизмат қилади.

Куёш энергиясидан фойдаланишнинг яна бир истиқболли йўналиши бу агроволтаика. Бу усулда қишлоқ хўжалиги экинлари ва куёш панеллари бир хил ер майдонида жойлаштирилади. Куёш панеллари ҳосилни куёш нурларининг ҳаддан ташқари иссиқлигидан ҳимоя қилади, шу билан бирга энергия ишлаб чиқаради. Бу усул ёрдамида ер майдонидан самарали фойдаланиш имкони юзага келади, бу эса айниқса, ер ресурслари чекланган худудлар учун муҳим аҳамиятга эга.

(Давоми 2-саҳифада)

Agrobank

АГРОБАНҚДА КОРРУПЦИЯ ОЙЛИГИ ДОИРАСИДА ТАДБИР БЎЛИБ ЎТДИ

Ўзбекистон Республикаси Марказий банк ва "Агробанк" АТБ ҳамкорлигида коррупцияга қарши курашиш ойлиги доирасида "Очиқ эшиклар кўни" тадбири ўтказилди.

Соҳа масъуллари, банк раҳбарияти ва ОАВ ходимлари иштирок этган тадбирда банк-молия тизимида коррупцияга қарши курашиш бўйича амалга оширилаётган ишларга тўхталиб ўтилди. Молия секторида очиқлик ва шаффофликни таъминлаш, коррупциянинг олдини олиш, ички назорат тизимларини кучайтириш ҳамда ходимлар масъулиятини

ошириш бўйича амалга оширилаётган комплекс чора-тадбирлар ҳақида батафсил маълумот берилди.

Тадбир очиқ мулоқот шаклида ўтказилиб, иштирокчилар саволларига соҳа масъулларидан жавоб олди.

Агробанк ахборот хизмати

ЖСТ талабларининг жорий этилиши

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ МАҚСУЛОТЛАРИ ЭКСПОРТИГА ХИЗМАТ ҚИЛАДИ

Давлатимиз раҳбари қишлоқ хўжалиги ходимлари кўни муносабати билан соҳа вакиллари билан ўтказган учрашувда фидокорона ва машаққатли меҳнати учун аграр тизим мутахассисларига чуқур ҳурмат-эҳтиром билдирар экан, ютуқлар ва муваффақиятларни эътироф этди.

Жумладан, йил бошидан озиқ-овқат экспорти 37 фоизга ўсиб, 3 миллиард долларга етгани, йил якунигача бу кўрсаткич илк бор 3,2 миллиард доллардан ошиши таъкидланди. Ўзбекистоннинг мева-сабзавотлари кириб борган давлатларнинг сони 18 тага кўпайиб, 83 тага етди. Давлатимиз Жаҳон савдо ташкилотига аъзо бўлганидан сўнг бу кўрсаткичлар янада ортади.

Фитосанитар хавфсизлик йўналишидаги жараёнлар Ўсимликлар карантини ва ҳимояси агентлиги томонидан олиб борилиб, бугунги кунда бу борада бир қанча амалий ишлар қилинди.

Карантин агентлигининг ЖСТ билан ишлаш бўлими бошлиги Ғайрат Эргашевнинг таъкидлашича,

халқаро савдода иштирок этаётган субъектлар бир бирларини тўғри тушунишлари муҳим. Шу сабаб биринчи навбатда халқаро экспертларни жалб қилган ҳолда

фитосанитария соҳасидаги атамалар лўғати бутунлай янгиланди. Натижда ўсимликлар карантини (фитосанитария) йўналишидаги қонун ва қонуности ҳужжатларига

30 дан зиёд Фитосанитария чоралари бўйича халқаро стандартлар (ISPM) ва 140 та Европа ва Ўрта ер денгизи ўсимликлар ҳимояси бўйича минтақавий ташкилоти халқаро стандартлари уйғунлаштирилди.

Жаҳон савдо ташкилотига аъзо бўлишда асосий тамойиллардан бири пестицидлар ва мизнерал ўғитларни рўйхатга олиш, уларнинг импорти ва савдосини тартибга солишдан иборат. Ўсимликларни ҳимоя қилишда қўлланиладиган кимёвий воситалардан тўғри, илмий асосланган ва қабул қилинган меъёрлар асосида фойдаланишни таъминлаш муҳим масала сифатида қаралиб, мамлакатимизда янги тартибни жорий этиш мақсадида қонуний асослар

яратилди. Жумладан, БМТ Озиқ-овқат ва қишлоқ хўжалиги ташкилоти (ҒАО) ва Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти талаблари асосида Ўзбекистон Республикасининг "Ўсимликлар ҳимояси тўғрисида"ги қонунига ўзгартиришлар киритилиб, Вазирлар Маҳкамасининг тегишли қарорлари билан пестицидларни рўйхатга олиш ва уларнинг савдосини тартибга солишга қаратилган ҳужжатлар қабул қилинди.

Фитосанитар хавфсизликни таъминлашда халқаро талабларнинг жорий этилиши баробарида фитосанитар лабораториянинг фаолиятини халқаро андозаларга мос равишда ташкил этиш талаби белгиланган. Эътироф этиш лозим, агентлик тизимида фаолият юритаётган Марказий фитосанитария лабораторияси халқаро аккредитацияга эга бўлиб, энг сўнгги методология асосида текширувлар олиб борилади. Бу эса импорт бўлаётган маҳсулотлар билан бирга Ўзбекистон худудига зарарли организмларнинг кириб келишининг олдини олади.

(Давоми 2-саҳифада)

Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги: янгиликлар, стратегия ва келажак истиқболлари

Одинахон ОТАХОНОВА,
Олий Мажлис Қонунчилик
палатасининг Аграр ва
сув хўжалиги масалалари
қўмитаси аъзоси.

(Боши 1-саҳифада)

Жумладан, “Ўзбекистон-2030” стратегиясида қишлоқ хўжалигида ҳосилдорлик ва рентабеллик даражасини кескин ошириш мақсадида бир гектардан олинанидан ўртача даромадни 5 минг долларга, соҳада экспорт ҳажмини йилга 10 миллиард долларга етказиш ҳамда қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини қайта ишлаш кўрсаткичининг 25 фоиздан юқори бўлишини таъминлаш мақсад қилинган.

Шу билан бирга, Республикада сувдан оқилона фойдаланиш маданияти ва сув ишлатиш самардорлигини ошириш учун қишлоқ хўжалиги экинларини суғоришда сув тежайдиган технологиялар билан қамраб олинган ерларнинг умумий майдонини 2 млн. гектарга, шу жумладан, томчилас суғориш технологиясини 600 минг гектарга етказиш, 18,7 минг км. ёки 66 фоизи тупроқ ўзани бўлган магистрал ва хўжалиқларо каналларнинг бетон қопламали улушини 13,1 минг км.га етказиш кўзда тутилган.

Сир эмаски, бугун иқлим ўзгариши ва унинг салбий оқибатлари бутун дунёда қишлоқ хўжалиги соҳаси учун синов бўлмоқда. Мамлакатимизда иқлим ўзгаришининг салбий таъсирини камайтириш мақсадида қишлоқ хўжалиги экинларининг ривожланиши ва ҳосилдорлиги ҳақидаги агрометеорологик прогнозларнинг ишончлилик даражасини 96 фоизга етказиш мақсад қилинган эди. Ўтган 2 йиллик қисқа даврда бу вазифалар ижроси юқори кўрсаткичларда қайт этилганлиги нафақат соҳа ходимларини, қолаверса бутун халқимизни қувонтирмоқда. Хусусан, жорий йилда илк бор пахтада ўртача ҳосилдорлик 46 центнерга, ғаллада эса 85 центнерга етказилди.

Шунингдек, уч йиллик боғдорчилик дастури, адир ерларни аукцион орқали сотиш, экспортчиларга қадоқлаш харажатларининг 50 фоизни қоплаб бериш, музлаткичи омборлар учун фоиз харажатларини субсидиялаш каби ташаббуслар мамлакатимизда интенсив боғдорчиликни ҳам жадал ривожлантиришга хизмат қилмоқда.

Қолаверса, аграр соҳада 22 та илмий марказ, 260 та лаборатория фаолият юритмоқда. Президент томонидан янгидан ташкил этилиши белгиланган Қишлоқ хўжалиги фанлар академияси эса “илм – таълим – ишлаб чиқариш” занжирини боғлаб турувчи марказга айланади. Бу академия қишлоқ хўжалигининг фундаментал ва амалий тадқиқотлари, янги навлар яратиш, инновацион агро-технологияларни жорий этишга масъул бўлади.

Умуман олганда, мамлакатимизда аграр соҳани комплекс ривожлантириш, уни замонавий инновациялар ва илмий ёндашувлар асосида тубдан янгилаш йўлида қатъий ва изчил сиёсат амалга оширилмоқда. Озиқ-овқат хавфсизлиги таҳдидлар кучайиб бораётган ҳозирги шароитда Ўзбекистоннинг ушбу соҳадаги қатъий ва аниқ мақсадларга қаратилган дастурлари миллий манфаатларимизни химоя қилишда ҳал қилувчи ўрин тутади.

Президентимиз томонидан қишлоқ хўжалигининг барча бўғинларини қамраб олган ислохотлар – ҳосилдорликни ошириш, сув ресурсларидан оқилона фойдаланиш, фермер ва деҳқонлар меҳнатини рағбатлантириш, замонавий агротехнологияларни жорий этиш, агрологистика ва қайта ишлаш тармоқларини ривожлантириш барчаси мамлакатимизнинг аграр потенциалини тубдан юксалтиришга хизмат қилади.

Бу жараёнда қонунчиликнинг мустаҳкам ва замонавий асосларга эга бўлиши, норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг аниқ ижросини таъминлаш, парламент назоратини муҳофизат этиш энг муҳим вазифалардан бири саналади. Шу нуктага назардан, парламент вакили сифатида биз олдимизга қўйилган мақсадларга эришишга қаратилган барча ҳуқуқий ва институционал чораларни кўриш, соҳадаги ислохотларни жадаллаштириш ва уларнинг амалда тўлақонли ижросини таъминлашга масъулмиз.

“Ўзагролизинг” АЖ:

Дунёдаги етакчи қишлоқ хўжалиги техникаси ишлаб чиқарувчилар билан узвий ҳамкорлик йўлга қўйилган

(Боши 1-саҳифада)
Жорий йилнинг 1 декабрь ҳолатига кўра, “Ўзагролизинг” акциядорлик жамиятининг лизинг портфели 6 триллион 741 миллиард сўмни ташкил этиб, ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 198 фоизга ўсган.

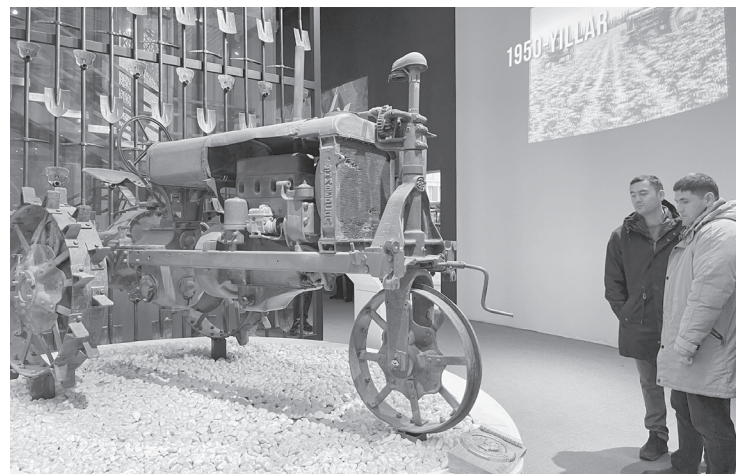
Жумладан, 2025 йилнинг ўтган 11 ойи давомида Жамиятнинг худудий филиаллари орқали қишлоқ хўжалиги корхоналарига 5 184 дона турли русумдаги техникалар 4 триллион 362 миллиард сўм миқдоридан лизинг асосида етказиб берилди. Етказиб берилган техникалар таркибид пахта териш машиналари асосий улушни ташкил этиб, жорий йилда 957 дона пахта териш машинаси топши-

рилди. Уларнинг умумий қиймати 3 триллион 341 миллиард сўмдан ортиқни ташкил этди. Натижада жорий йилнинг 11 ойи давомида лизингга берилган техникалар ҳажми ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 178 фоизга ошди. Шу билан бирга, “Ўзагролизинг” акциядорлик жамияти томонидан талаба-ёшлар билан ўзаро ҳамкорликни кенгайтириш, жамоатчилик билан алоқаларни мустаҳкамлаш ҳамда қишлоқ хўжалиги соҳасига онд амалий билим ва кўникмаларни оширишга қаратилган тизимли чора-тадбирлар изчил амалга оширилмоқда.

Мазкур йўналишдаги ишлар доирасида талаба-ёшлар “Agro Tech” кластерининг асосий фаолият

йўналишлари, жумладан, қишлоқ хўжалиги техникаларини қабул қилиш, тайёрлаш, синовдан ўтказиш ва самарали фойдаланишга топшириш жараёнлари, ишлаб чиқариш ҳамда техник хизмат кўрсатиш бўлимлари фаолияти билан яқиндан таништи. Шунингдек, кластерда жорий этилган инновацион ечимлар, замонавий технологиялар ва ишлаб чиқариш жараёнларини ташкил этиш бўйича илгор тажриба ҳақида батафсил маълумотлар тақдим этилди. Тадбир доирасида соҳани кизиқиши ва салоҳияти юқори бўлган иқтидорли талаба-ёшларга мўлжалланган “Ёш агролизингчи” стипендиясини топшириш маросими ҳам ўтказилди.

Ўз мухбиримиз

ХОДИМЛАРНИНГ ЁНГИН ХАВФСИЗЛИГИ БЎЙИЧА БИЛИМЛАРИ СИНОВДАН ЎТКАЗИЛМОҚДА

“Тошкент иссиқлик электр маркази” филиалида шу йилнинг декабр ойида “Ёнгин хавфсизлиги” бўйича кўрик ойлиги ўтказилмоқда. Филиал ишчи ва тезкор ходимлари билан ўтказилган 3 та ўт ўчириш машғулотида цехларнинг 85 нафар ходими иштирок этди. Шу билан бирга 70 нафар ходимнинг ёнгин хавфсизлиги бўйича билимлари синовдан ўтказилди.

Белгиланган тартибга кўра, декабр ойида республика ҳудудида “Ёнгин хавфсизлиги ойлиги”ни ўтказиш белгиланган. “Тошкент ИЕМ” худудида ҳам ушбу ой бошидан “Ёнгин хавфсизлиги ойлиги” доирасида ёнгин хавфсизлиги, унинг олдини олиш бўйича чоралар кучайтирилди. Чоринчи галда корхонада ишчи ходимларнинг ёнгин хавфсизлиги бўйича билим ва кўникмаларини ошириш ҳамда уларда шахсий хавфсизлик маданиятини шакллантириш, иқтисодиёт тармоқлари, ижтимоий соҳа объектлари ҳамда уй-жой фондини ёнгин хавфсизлиги талабларига мувофиқ

ҳолга келтириш асосий мақсад қилиб олинган. Ёнгинларнинг олдини олишга қаратилган тарғибот тадбирлари давомида Яккасарой тумани ФВБ-нинг куч ва воситалари, идоралар билан биргаликда марказда ўқув тактик машғулотлари ўтказилмоқда, – дейди корхона Бош муҳандиси – ўқув машғулотлар бошлиғи У. Рискүлов. Ёнгин ўчириш воситаларини тўғри ҳолатда сақлаш, белгиланган қоидаларга риоя этилишини назорат қилиш шулар жумласидандир.

Ойбек РУҲИТДИНОВ,
“Тошкент ИЕМ” филиали
МХТХ ЁХ бўйича катта
инспектори.

Қишлоқ хўжалигида “Яшил” энергиядан фойдаланиш қандай афзалликларга эга?

(Боши 1-саҳифада) Биоэнергия ва биогаз қурилмалари

Биоэнергия - қишлоқ хўжалиги чиқиндиларидан энергия олиш имконини берувчи технология. Анаэробик синдиргичлар органик чиқиндиларни парчалаб, биогаз ҳосил қилади. Олинган биогаз ёнилғи сифатида ишлатилиши мумкин, бу эса анъанавий ёқилғига бўлган эҳтиёжни камайтиради. Бундан ташқари, қолган суюқлик органик ўғит сифатида ишлатилиши мумкин, бу эса ер унумдорлигини оширишга ёрдам беради.

Биогаз қурилмалари нафақат энергия муаммосини ҳал қилади, балки чиқиндиларни бошқариш ва атроф-муҳитни муҳофиза қилишда ҳам муҳим аҳамиятга эга. Хусусан, фермер хўжалиқларида чиқиндиларни қайта ишлаш орқали қўшимча даромад олиш имкони пайдо бўлади.

Энергияни тежовчи технологиялар

Энергия самардорлиги энергия муаммосини ҳал қилишнинг муҳим жиҳатларидан биридир. Аниқ қишлоқ хўжалиги

усуллари глобал позицион тизим (ГПС) ва географик ахборот тизимлари (ГИС) каби технологиялардан фойдаланган ҳолда экинни бошқариш, суғориш ва ўғитланишни оптималлаштириш имконини беради. Бу нафақат ресурсларни тежаш, балки ортиқча сув ва ўғитлардан қочиб орқали атроф-муҳитни муҳофиза қилишга ҳам ёрдам беради.

Совуқ сақлаш тизимлари энергия сарфини камайтиришнинг яна бир муҳим йўналиши ҳисобланади. Озиқ-овқат маҳсулотларини сақлашда энергия сарфини камайтириш учун қўйилган энергия билан ишлайдиган музлаткичлар ва совутиқлар ишлаб чиқилмоқда. Бу технологиялар озиқ-овқат маҳсулотлари бузилишининг олдини олиш ва энергия харажатларини камайтириш имконини беради.

Муқобил энергия манбаларидан фойдаланиш нафақат атроф-муҳит, балки иқтисодиёт ва жамият учун ҳам катта аҳамиятга эга. Энергия харажатларини камайтириш, янги иш ўринлари яратиш, фермер даромадларини ошириш имконини беради.

Энергия мустақиллиги қишлоқ жойларда турмуш даражасини ошириш,

соғлиқни сақлаш шароитини яхшилаш (тоза энергия), янги билим ва кўникмаларни эгаллашда муҳим ўрин тутади. Экологик афзалликлар: углерод инсини камайтириш, ҳавони ифлосланишдан химоя қилиш, тупроқ ва сув ресурсларини муҳофиза қилиш, барқарор ривожланишни рағбатлантириш.

Муқобил энергия лойиҳаларини амалга оширишда молиявий қўллаб-қувватлаш муҳим аҳамиятга эга. Қишлоқ жойларни энергия билан таъминлаш дастури (New ERA) каби дастурлар қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқарувчилари ва кичик корхоналар учун энергия лойиҳаларини молиялаштиришда катта ёрдам беради.

АҚШ қишлоқ хўжалиги вазирлигининг Қишлоқ энергияси дастури (РЕАП) қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқарувчилари ва кичик корхоналар учун кредит ва грантлар тақдим этади.

Келажакда муқобил энергия манбаларидан фойдаланиш янада кенг тарқалиши кутилмоқда. Энергияни сақлаш тизимлари, масалан, литий-ион батареялар ва гравитацион сақлаш тизимлари энергия узилишларининг олдини

олишда муҳим аҳамиятга эга бўлади. Ақли тармоқлар энергия тақсимотини оптималлаштириш ва бошқариш имконини беради.

Қишлоқ хўжалигида энергия муаммоларини ҳал қилиш учун ҳамжамият иштироки ва маҳаллий ечимлар муҳим аҳамиятга эга. Жамоалар ўз энергия муаммоларини ҳал қилишда фаол иштирок этишлари керак. Маҳаллий шароитларга мос келадиган инновацион ечимлар муваффақиятининг асосий шартларидан биридир.

Муқобил энергия манбалари ва инновацион технологиялар қишлоқ хўжалигини тубдан ўзгартириш имкониятига эга. Улар нафақат энергия муаммосини ҳал қилиш, балки иқтисодий ривожланиш, атроф-муҳитни муҳофиза қилиш ва ижтимоий фаровонликни оширишга ҳам хизмат қилади. Технологиянинг ривожланиши ва қўллаб-қувватловчи сиёсатлар орқали қишлоқ хўжалигининг барқарор ва истиқболли келажакини шакллантириш мумкин. Ҳар бир қадам табиатга бўлган мажбуриятини ошириш ва келажак авлодлар учун яшил ва фаровон дунё қуришга ёрдам беради.

Улугбек ИБРОҲИМОВ,
ТДАУ “Қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш ва автоматлаштириш” кафедраси ассистенти.

ЖСТ талабларининг жорий этилиши

Қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари экспортга хизмат қилади

(Боши 1-саҳифада)

Рақамларга назар ташлайдиган бўлсак, жорий йилнинг ўтган даврида 324,8 мингта экспортга ўтказилган. 940 та ҳолатда 27 турдаги қишлоқ объектлари аниқланиб, хавфли зарарли организмларнинг кириб келишининг олди олинди ва тегишли чоралар кўрилди. Фитосанитар назорат нафақат лаборатория шароитида, балки ҳам чегара масканларида, ҳам дала назоратида амалга оширилиши муҳим. Шу сабабли ЖСТга аъзо бўлишда ҳар иккала йўналишни такомиллаштиришга алоҳида эътибор қаратилади. Фермер ва деҳқон хўжалиқлари, экин ерлари, томорқалар, боғлару иссиқхоналарда мунтазам мониторинг олиб бораётган карантин инспекторларининг фаолиятида рақамлаштириш “улуши” ортди. Энди инспекторлар дала мониторинги натижаларини даладан ўзидан туриб планшет орқали киритади ва барча маълумотлар агентликнинг e-Fito.uz автоматлаштирилган ахборот тизимига жамланади. Шунингдек, Ўсимликлар карантинини ва химияси бўйича халқаро конвенциянинг E-PHYTO solution тизимига интеграция қилинган ахборот платформасида маҳсулотлар импорт, экспорт, фумигация, зарарли чигиртка назорати, биологатория, тупроқ агрохимёвий таҳлили натижалари

ва фитосанитар лаборатория хулосалари умумлаштирилади. Бу эса фитосанитар хавфсизлик тизимини тўлиқ таҳлил қилиш ва баҳолаш имконини беради. Чегара масканлари моддий-техник базасининг мустаҳкамланиши ҳам мамлакатда фитосанитар хавфсизликни таъминлаш йўналишидаги ЖСТ талабларидан бири ҳисобланади. Бугунги кунда 76 та чегара пости замонавий ускуналар билан жиҳозланди, 120 нафар инспектор ўқитилди, 6 та қўшимча чегара пости 2025-2026 йиллар давомида модернизация қилинади. Яъни халқаро ташкилотларнинг кўмагида харид қилинган замонавий жиҳозлар ёрдамида чегара худудларининг ўзида сифатли карантин теширувини ўтказиш имконияти юзага келади.

Агентлик директорининг маслаҳатчиси Дилафруз Арифханованинг таъкидлашича, карантин остидаги маҳсулотлар хавфлилик даражасига кўра 3 турга (хавфи юқори, ўрта ва паст) ажратилиши карантин назорати жараёнларини осонлаштиради. Бундан ташқари, бу ўзгаришлар тадбиркорлик субъектлари учун ҳам қўлайлик яратиб, овозгарчиликнинг олдини олади, вақт ва маблағ сарфини камайтиради.

Тадбиркорлик субъектлари ҳақида гап кетганда соҳадаги баъзи йўналишларнинг

хусусий секторга берилишини ҳам таъкидлаш лозим. Фумигация (фитосанитар ишлов бериш) давлат функцияси босқич-ма босқич хусусий секторга ўтказилди. Натижада соғлом рақобат юзага келиб, кўрсатилётган хизматлар сифатини янги босқичга олиб чиқишга асос бўлади.

Ўзбекистоннинг ЖСТга аъзо бўлиши маҳсулотлар экспортни хажмининг ошириш учун имконият тақдим этиши билан билан бир қаторда, янги тартиб-таомилларни жорий этишни тақозо этади. Янгича ёндашув албатта, ўз самарини бермоқда. Мисол тариқасида ўтган даврда эришилган натижаларни келтириш мумкин. Ўзбекистон қурилган олқўри ва ўрик экспорти бўйича дунёда 3-ўринга, шафтоли ва майизда 7-, гилосда 8-, узумда 13-ўринга чиқди. Бироқ бу ҳали яқини натижа эмас. Давлатимиз раҳбари қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етиштириш, экспорт ҳажмининг оширишда янада катта марралар белгилаб берди. Фитосанитария соҳасида олиб борилаётган чора-тадбирлар мазкур халқаро талабларни босқичма-босқич тизимга уйғунлаштиришга қаратилган бўлиб, мамлакатимиз халқаро бозорда муносиб ўрин эгаллашини мақсад этган.

Сабина САДИНОВА,

Ўсимликлар карантини ва химияси агентлиги матбуот котиби.

Ҳозирги даврда инсоният тараққиётининг янги босқичи сифатида сунъий интеллект (СИ) технологиялари жадал ривожланмоқда. У нафақат ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш соҳаларида, балки таълим-тарбия тизимида ҳам чуқур ўзгаришлар ясамоқда.

СУНЪИЙ ИНТЕЛЛЕКТНИНГ ТАЪЛИМ-ТАРБИЯГА ТАЪСИРИ

Юртимизда ҳам таълим жараёнида инновацион технологияларни татбиқ этиш давлат сиёсатининг устувор йўналишларидан биридир. Шу боис, СИнинг таълим-тарбияга таъсирини чуқур таҳлил қилиш долзарб масалалардан саналади. СИ ёрдамида ҳар бир ўқувчининг билим даражаси, қизиқиши ва қобилиятини мослаштирилган ўқув дастурларини яратиш мумкин. Тестларни автомат текшириш, топшириқларни тезкор баҳолаш ўқитувчининг ишини енгилаштиради. СИ асосидаги платформалар орқали турли худудларда яшовчи ўқувчилар сифатли билим олиш имкониятига эга бўлади. Ақли таржима тизимлари ва овозли ёрдамчилар хоржий тилларни тез ва самарали ўрганишга ёрдам беради. СИ орқали ёшлар учун маънавий-маърифий дастурлар, интерактив дарсликлар ва виртуал кутубхоналар яратилмоқда. Тарбиявий жараёнларда болалар учун мотивацион дастурлар ишлаб чиқилиб, уларнинг интеллектуал салоҳияти оширилмоқда. Ногиронлиги бўлган

болалар учун инклюзив таълим имкониятлари кенгаймоқда. Шу билан бирга ёшларнинг СИ воситаларидан ҳаддан ташқари фойдаланиши уларда мустақил фикрлаш, ижодкорлик ва ижтимоий мулоқотни сусайтириши мумкин. Глобал тармоқлардаги турли зарарли контент СИ орқали тарқалиб, ёшларнинг дунёқараши ва ахлоқий қадриятларига салбий таъсир кўрсатиш эҳтимоли бор.

Сунъий интеллект таълим жараёнида ўқитувчини тўлиқ алмаштира олмайди, аммо унинг ролини ўзгартиради. Энди ўқитувчи ўқувчиларга йўналтирувчи ва маслаҳатчи бўлади, ижодкорликни рағбатлантириш, танқидий фикрлашни шакллантиришга кўпроқ эътибор беради. СИ технологияларидан тўғри ва самарали фойдаланиш кўникмаларини шакллантиришда етакчилик қилади. Бунда ўқувчиларнинг қизиқиши кучаяди, билим олиш жараёни тезлашади. Тарбия жараёни инновационлашади: ёшлар илмий ва маданий қадриятларга замонавий

Шохруҳбек ЙЎЛДОШЕВ,
Чирчиқ давлат педагогика
университети ўқитувчиси.

шаклда етказилади. Ахлоқий муаммолар пайдо бўлиши мумкин: нотўғри контент, сохта ахборот, ҳаддан ташқари технологияга қарамлик. Хулоса қилиб айтганимизда таълимнинг ривожлантириш, баҳолаш жараёнини соддалаштириш, маънавий таълимни кенгайтириш, танқидий фикрлашни шакллантириш ҳамда тарбиявий фаолиятда янги методларни жорий этишда муҳим восита бўлиб хизмат қилмоқда. Шу билан бирга, СИдан фойдаланишда ёшларнинг маънавий-ахлоқий тарбиясига салбий таъсир кўрсатадиган жиҳатларни ҳам назарда тутиш лозим. Демак, сунъий интеллектни таълим-тарбия жараёнига татбиқ этишда илмий ёндашув, ҳуқуқий меъёрлар ва ахлоқий тамойиллар муҳим аҳамият касб этади.

Жорий йилда "Электрон маҳалла" рақамли платформаси ишга туширилди, бу эса фуқароларнинг маҳалла даромад-чиқимларини реал вақтда кўриш имконини беради

Янги таҳрирдаги конституцияда жамият ва шахс

2023 йил 30 апрель Ўзбекистон тарихида "давлат эмас, инсон учун", деган тамойилнинг Конституциявий даражада қабул қилинган куни сифатида абадий қолди. Бу нафақат қонунчилик ислоҳоти, балки бутун миллий ўзликни қайта кўриб чиқиш эди.

Агар 1992 йилги Конституция "мустакил давлат қуриш" мақсадини кўзлаган бўлса, 2023 йилги янги таҳрир "муносиб инсон ҳаётини таъминлаш"ни давлат ва жамиятнинг ягона мақсади деб эълон қилди. Конституциянинг биринчи моддасиданоқ "Ўзбекистон Республикаси инсон, унинг ҳаёти, эркинлиги, шайни, кадр-қиммати ва бошқа дахлсиз ҳуқуқлари олий кадрият бўлган суверен, демократик, ҳуқуқий, ижтимоий давлатдир" деб белгиланди. Бу жумла бутун Конституциявий тузилманинг асосий ғоясига айланди.

Айни шу мақсадда янги таҳрирдаги Конституциянинг 19-моддасида инсон ҳуқуқ ва эркинликлари ҳар қимга тузилгандан бошлаб тегишли бўлади, деган муҳим қоида киритилди. Ушбу қоида билан инсоннинг асосий, табиий ва ажралмас ҳуқуқларини таъминлаш давлат ва жамиятнинг энг асосий вазифаси сифатида Конституция даражасида мустақамланди. Мазкур ҳуқуқларга яшаш ҳуқуқи, эркинликка бўлган ҳуқуқ, шахсий ва уй-жой дахлсизлиги, бошпана ҳуқуқи, мулк ҳуқуқи, суд ҳимоясига бўлган ҳуқуқ, сўз ва эътиқод эркинлиги ҳуқуқи, эркин ҳаракатланиш, яшаш жойини танлаш, фуқароликка эга бўлиш, меҳнат қилиш, билим олиш, тиббий ҳуқуқ қабилира киради.

Конституциямизда инсон ҳуқуқлари бўйича бир қанча меъёрлар белгиланиб, инсоннинг ҳуқуқ ва эркинликлари фақат қонунга мувофиқ ва фақат конституциявий тузумни, аҳолининг соғлигини, ижтимоий ахлоқни, бошқа шахсларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилиш, жамоат хавфсизлиги ҳамда жамоат тартибинин таъминлаш мақсадида зарур бўлган доирадагина чекланиши мумкинлиги белгиланди.

Таъкидлаш керакки, "Фуқаролик ва сиёсий ҳуқуқлар тўғрисида"ги Халқаро пактнинг 12,19,21,22-моддаларида инсоннинг ҳуқуқ ва эркинликларига нисбатан фақат қонунда назарда тутилган давлат хавфсизлигини, жамоат тартибини, аҳоли саломатлиги ва маънавиятини ёки бошқаларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини муҳофаза қилиш учун зарур бўлган чеклашлар қўлланиши мумкинлиги кўрсатилган.

Жамиятнинг давлат олдидаги масъулияти янги ғоя бўлиб, янги Конституцияда илк бор жамиятнинг давлат олдидаги масъулияти ҳам белгилаб берилди. Давлат муҳим қарорларни жамоатчилик муҳокамасидан ўтказмасдан қабул қила олмайди (шаҳар-созлик, экологик лойиҳалар, бюджет). Ўтган йили "Жамоатчилик назорати тўғрисида"ги Қонун қабул қилиниб, натижада ННТ ва фуқаролар давлат харидларини онлайн кузатиш ҳуқуқига эга бўлди. Ҳозирда

фуқароларнинг жамият фаолиятидаги иштироки йилдан йилга ошиб бормоқда, масалан, фуқаролар ҳозирда "Очиқ бюджет" портали орқали бюджет сарфларини кузатиб бормоқда ҳамда ўз лойиҳаларини амалга оширомоқда. Шунингдек, жорий йилда "Электрон маҳалла" рақамли платформаси ишга туширилди, бу эса фуқароларнинг маҳалла даромад-чиқимларини реал вақтда кўриш имконини беради. 2023 йилги янги Конституция Ўзбекистонни "давлат учун инсон"дан "инсон учун давлат ва жамият" моделига ўтказди. Энди шахс олий кадриятга, жамият давлат билан тенг шерик ва назоратчига айланди, маҳалла, ННТ, ОАВ, касаба уюшмалари Конституциявий мақомга эга бўлди, давлат эса жамият хизматчисига айланди.

Ушбу ишларнинг самараси натижада келгуси 5-10 йилда маҳалла ва ННТнинг янада кучайиши, рақамли платформалар орқали фуқароларнинг беvosита иштирокининг ортиши, "кучли жамият-хизмат кўрсатувчи давлат" моделининг тўлиқ шаклланиши кутилмоқда. Бу эса Ўзбекистоннинг 2030 йилгача "Инсон қадр-қиммати устувор бўлган фуқаролик жамияти" мақомини эгаллашнинг конституциявий пойдеворидир.

Акрам ЮСУПОВ,
Тошкент шаҳар маъмурий суди раиси ўринбосари.

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ

Хотира

Биринчи ҳоким

Ёхуд оддий чўпонликдан туман ҳокимигача босиб ўтилган йўл

Ажойиб инсон, моҳир ташкилотчи, қишлоқ хўжалиги билимдони, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган қишлоқ хўжалиги ходими Соғломбек Балашовнинг шу йил 28 август куни қўшни Қозоғистон Республикаси пойтахти Остона шаҳрида тўсатдан вафот этганини эшитиб изтиробга тушдик. Райимберди Балашов қўшни республикада тадбиркорлик билан шуғулланар ва нуруний отасини меҳр билан парваршиш қилаётган эди.

...Соғломбек Балашов 1946 йил 20 сентябрда Оҳангароннинг Соғлом қишлоғида, деҳқон оиласида дунёга келди. Балашов бува мазкур қишлоққа бўлган чексиз меҳри туфайли ўғлига Соғломбек номини берди. Соғломбек туғилган йили "Ўзбекистонда қурилиш" посёлкасида Ангрэн номини беришган ва ушбу шаҳарга Тошкентдан темир йўл келиб, кўмир кони очилган ва шаҳарда улуг бунёдкорлик ишлари бошланиб кетган эди. Балашов асли деҳқон эмасми, тақдир тақозоси билан унинг оиласи Оҳангарон районининг Бойтўп қишлоғига келишди. Балашов бува чорвачилик ишларига берилиб кетди. У бахтсиз тасодиф туфайли ҳалок бўлганида, Соғломбек эндигина тўрт ёшга тўлган эди. Шундан етимчиликнинг аччиқ кунлари бошланди. Табиатан зийрак ва меҳнатқаш Соғломбек далаларни ва яйловларни севар, қишлоққа меҳри ўзгача эди. Далада мол боқиб юрганида ҳам қўлидан китоб тушмасди. Бешкападаги тўлиқсиз мактабнинг биринчи синфига 1952 йилда ўқишга борган Соғломбек 1963 йилда Жарёқдаги ўрта мактабнинг ўн биринчи синфини аъло баҳолар билан тугатиб, совхозда оддий чўпонликдан меҳнат фаолиятини бошлади. Олий ўқув юртида ўқишга уйдати молиявий шартот имкон бермасди. Шундай бўлсада у билим олишга интилар, шу мақсадда Чиноздаги ветеринария техникумига ўқишга кирди. Уч йил чўпон тағйини шараф билан кўтариб юрган Соғломбек техникумини тугаллаб, 1966 йил 1 июлдан ўзи яшаётган хууддаги 3 "Оҳангарон" совхозда ветеринар техникни бўлиб ишлаш бошлади. Ишдан ажралмаган ҳолда Самарқанддаги ветеринария институтини ҳам муваффақиятли тугатиб, 1981 йил 7 апрелда қатъиятли, билимдон ва ташаббускор бош зоотехник уни Собир Раҳимов номли совхозга директор этиб тайинлади. 1985 йил 6 ноябрда эса, Соғломбекни қатор йиллардан бери қолоқликда қолаётган Ворошилов номли совхозга директор вазифасига юборишди. Мана шу йилларда Балашов раҳбарлик қилаётган хўжаликлар тумандаги энг пешқадам хўжаликлардан бирига айланиб, мунтазам мусобақа ғолиби бўлди. Донгдор хўжаликнинг мевачилик, сабзавотчилик ҳамда чорвачилик соҳасида эришган ажойиб ютуқлари туфайли Соғломбек Балашов Москвада 1988 йилда бўлиб ўтган қишлоқ хўжалиги ходимларининг Бутуниттifoқ конференциясида иштирок этиш ҳамда ушбу конференцияда қатнашган КПСС Марказий Комитетининг Бош котиби Михаил Горбачев билан қишлоқ хўжалиги мавзусида суҳбатлашиш шарафига муяссар бўлди.

1990 йил. Собик ИТтифоқда мустакиллик шабадалари эса бошлаган пайт. Ўзбекистон ССРда янги тузилмалар тўғрисида қарор қабул қилиниб, район Советлари ташкил қилинди. Оҳангарон районида ҳам 1990 йил март ойида бўлиб ўтган район Советининг сессиясида район Совети раислигига номзодлар муҳокама қилинди. Номзодлар ҳам ҳазилакам эмасди. "Эйвалек" махсус темир-бетон комбинати директори Турмуҳаммад Ботиров, "Оҳангарон совхозининг директори Улуғбек Иброҳимов ва Ворошилов номли совхоз директори Соғломбек Балашов номзодлари кўрсатилган эди. Депутатлар эса Балашовни яхши билишар ва бир овоздан унинг номзодини маъқул кўришди. Норасмий қоидага кўра ўша пайларда район Совети раислигига аксарият кўп жойларда район партия комитетининг биринчи секретари сайланди. Бироқ Оҳангарон район партия комитетининг биринчи секретари Султонмурод Тўлаев ўзини амалий ишда кўрсата олмаганлиги учун унинг район Совети раислигига сайланишини депутатлар маъқул кўрмадилар. 1990 йил май ойида бўлиб ўтган Оҳангарон район партия ҳисобот-сайлов конференциясида Соғломбек Балашов муқобиллик асосида Оҳангарон район партия комитетининг

биринчи секретарлигига сайланди ва ишга астойдил шўнғиб кетди.

Оғир йиллар эди. Болтиқ бўйи мамлакатларида турли митинглар, тўпалонлар бошланиб кетган, қандайдир сўзасмоллар кўпайиб кетиб, ҳеч қим амалда меҳнат қилишни хоҳламасди. 1991 йил 31 август куни Соғломбек Балашов Ўзбекистон мустакиллиги эълон қилинган кунни қувонч билан кутиб олди ва энди ишлашнинг ҳақиқий даври этиб келганлигини чуқур ҳис қилиб, амалий ишларга киришиб кетди. У 1992 йил 15 февраль куни Оҳангарон тумани Кенгагининг XVII қақирқ VIII сессиясида яқдиллик билан муқобиллик асосида бир овоздан Оҳангарон туманининг биринчи ҳокими этиб сайланди. Тан олиш керак, мустакилликнинг дастлабки йилларида маҳаллий ҳокимият органларига маҳаллий кадрлар раҳбар этиб сайландилар. Соғломбек Балашов тумандаги оғриқли муаммолар тўғрисида юқори давлат ташкилотларига хатлар ёзди, илтимосномалар ва ташаббуслар билан чиқди. Ана шу ҳаракатларнинг натижаси ўлароқ, 1992 йил 10 ноябрда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси Раисининг муовини Қайом Ҳаққулов районга ташриф буюриб, Оҳангарон туманини 1993-1995 йилларда ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш ва аҳоли яшаш жойларини газлаштириш масаласи муҳокама қилинди ва бу борада Вазирлар Маҳкамасининг махсус қарори қабул қилинди. Бу эса Оҳангарон тумани аҳлининг чексиз хурсандчилигига сабаб бўлди. Шубҳасиз, ўша пайларда Ўзбекистон Республикасининг биринчи Бош вазир Абдулҳошим Муталловнинг ҳам туманга бу борадаги қўмақлари гоат чексиз. Соғломбек Балашовнинг тинимсиз меҳнатлари натижасида тез орада туман аҳоли яшаш жойларини газлаштириш ишлари қизгин бошланиб кетди. Бирлик ва Қизилой қишлоқ фуқаролар йиғини хуудидида 420 ўқувчига мўжалланган мактабларнинг янги биноси, "Олмалик" ёрдкам хўжалигида фельдшерлик шаҳобчаси, Нуробод кўрғонини Телов қишлоғи билан боғловчи кўприк ва бошқа кўпайиб қуришиллар ниҳоятсига етказилиб, фойдаланишга топширилди. Оҳангарон шаҳридаги мусулмонлар жомеъ масжидининг янги жойга кўчирилиши ва унинг қурилиши ҳам бевосита Соғломбек Балашовнинг номи билан боғлиқ.

Соғломбек ака узоқ йиллардан бери Сусам қишлоғидаги қабристон хуудини ободонлаштиришга қатта эътибор бериб, "Олтин мерос" виллоят жамғармаси билан яқиндан маслаҳатлашган ҳолда "Пайгамбар ота" зиёратгоҳини вужудга келтириш ва қурилиш ишларига бош-қош бўлиб ҳамда хомийлик қилиб ўзидан бир улуг ва савобли иш қолдирди. Кейинчалик яна ўзи илгари раҳбарлик қилган Собир Раҳимов номли совхозда самарали ишлаб, эзгу ишларини давом эттирди. Бугунги кунда Соғломбек Балашовнинг муносиб шогирдларидан Шунқор Умирзоқов, Муҳаммадали Дўстбоев, Юнусали Кўлдошев ва бошқалар эл-юрт орасида фидокорона меҳнатлари билан танилган... Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган қишлоқ хўжалиги ходими унвони соҳиби Соғломбек Балашов ўн мартаба Оҳангарон тумани Кенгаши депутати ва тўрт мартаба Тошкент вилояти Кенгаши депутатлигига сайланган ва қатор орден, медал, нишонлар эгаси эди.

Соғломбек ҳожи Балашовдан қомил ва солиҳ фарзандлар қолди. Ажойиб шоиримиз Ҳамид Олимжон мен элимнинг юрагиди яшайман, деб лутф қилган эди. Шубҳасиз, туманимизнинг асл фарзанди Соғломбек Балашов эса оҳангаронликлар хотирасида мангу яшайди.

Озод ХУШНАЗАРЗОДА

СУД ВА БОШҚА ОРГАНЛАР ҲУЖЖАТЛАРИНИ ИЖРО ЭТИШ ТИЗИМИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШГА ҚАРАТИЛГАН ҚОНУНДА ҚАНДАЙ ЎЗГАРИШЛАР АКС ЭТГАН?

Мажбурий ижро бюроси соҳасида кейинги йиллар кўплай ўзгаришлар, янгиликлар, фуқаролар учун имкониятлар ва ҳозирги замонга мос ижобий ишлар амалга оширилмоқда. Жорий йилнинг 16 июнь куни қабул қилинган "Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига суд ҳужжатлари ва бошқа органлар ҳужжатларини ижро этиш тизимини такомиллаштиришга қаратилган ўзгариш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикасининг Қонунида суд ҳужжатлари ва бошқа органлар ҳужжатларини ижро этиш тизимини такомиллаштиришга қаратилган ўзгариш ва қўшимчалар киритилган.

Бунда ижро иши юритишда хабарномалар ва чақурувлар ижро ишини юритиш доирасида қабул қилинган қарорлар ва бошқа ҳужжатлар ижро ишини юритишда иштирок этувчи томонларга, яъни, жисмоний шахсларга мавжуд бўлган тақдирда уларнинг my.gov.uz порталидаги шахсий кабинети орқали, юридик шахсларга солиқ тўловчининг шахсий кабинети орқали, ижро ҳужжатида ундирувчи ёки қарздорнинг электрон почта манзили ёки телефон рақами мавжуд бўлса, электрон почтага ёхуд телефонига қисқа хабар (SMS) юборилиши белгилаб ўтилган. Шунингдек, ижро иши юритиш кўзгатиладиган кейин ижро ҳужжатларини қайтариш тўғрисидаги қонуннинг 40-моддасида кўра, қарздорни ёки унинг мол-мулкни

қидириш назарда тутилган. Агар ундирувч имкони бўлмаган тақдирда, қартилиши мумкин бўлган мол-мулк бўлмаса, Мажбуриятлар реестрида сақланаётган ҳужжатлар ундирувчига қайтарилмайди. Ундирувчи амалга ошириш мумкин бўлмаган тақдирда, давлат ижрочисини ижро ишини таъминлайди ва ижро ҳужжати бўйича маълумотлар Мажбуриятлар реестрига киритилади. Ижро ҳужжати Мажбуриятлар реестридан чиқариб ташланганда, бюджетга ундирилишини назарда тутувчи ижро ҳужжати давлат солиқ хизмати органига, давлат даромадига ўзга ундирувчи назарда тутувчи ижро ҳужжати эса ҳужжати берган судга ёки бошқа органга қайтарилиши белгилаб қўйилди. Бундан ташқари, ушбу қонуннинг 41-моддасида ижро иши юритишни

тамомлашда тугатиш комиссиясига ёки молиявий бошқарувчига юборилганда, ижро иши юритишни тамомлаш тўғрисидаги қарорда барча чекловлар бекор қилиниши, Мажбуриятлар реестрига киритилган ҳужжатлари бўйича чекловлар эса, бекор қилинмаслиги қатъий белгилаб қўйилди. Мажбуриятлар реестрига киритилган қарздорнинг мол-мулкни ёки пул маблағлари аниқланганда, ижро ҳужжатлари бўйича ижро иши юритишни тугатиш учун асослар юзага келганда, Бош давлат ижрочилари, шунингдек, уларнинг ўринбосарлари томонидан давлат ижрочисининг қонунга хилоф ва асоссиз қарорлари бекор қилинганда ҳамда қонунда назарда тутилган бошқа ҳолларда қайта тикланади. Ижро ишини юритиш қайта тиклан-

ганда, давлат ижрочиси дарҳол бу ҳақда қарор чиқаради ва мажбурий ижро ҳаракатлари умумий тартибда давом эттирилади. Ушбу қонуннинг асосий мезонларидан яна бири Мажбуриятлар реестридаги ижро ҳужжатларига доир маълумотларни сақлаш ва чиқариб ташлаш тартиби ҳамда муддатлари бўлиб, ижро ҳужжатларига доир маълумотлар Мажбуриятлар реестрига автоматлаштирилган тизим орқали киритилади ва ўн йил давомида сақланади.

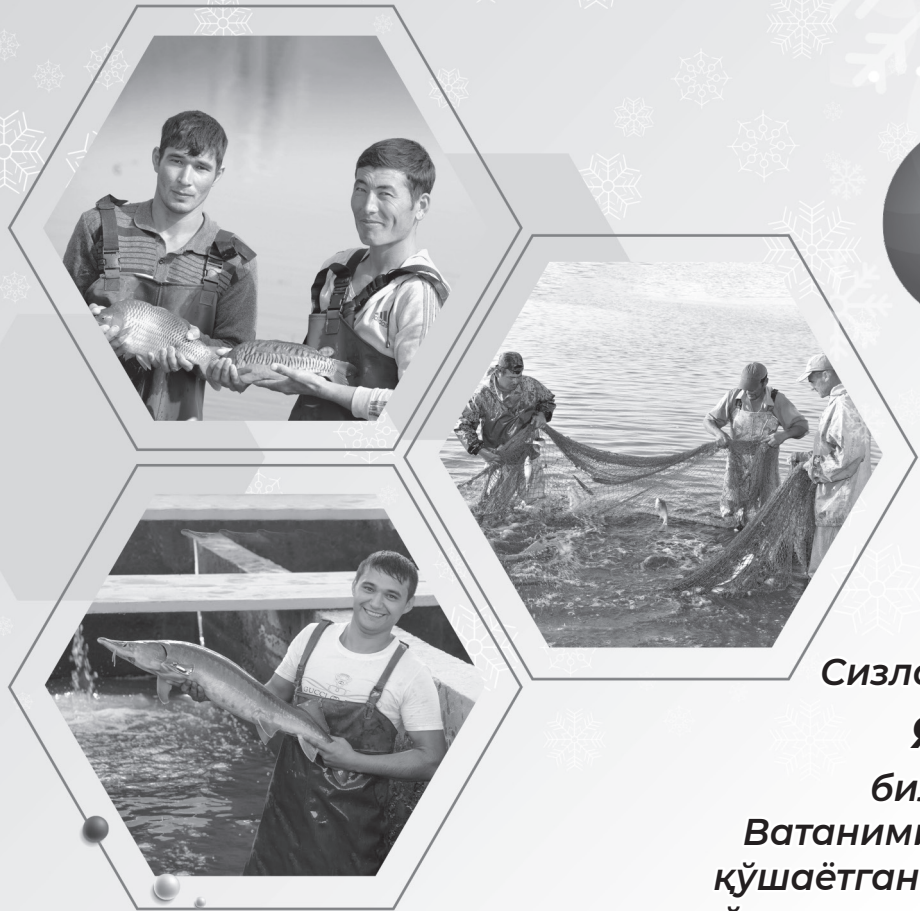
Бундан ташқари, ушбу қонун билан Мажбурий ижро бюросининг кўпгина ижро ҳаракатлари қайта такомиллаштирилиб, бир қанча ўзгаришлар киритилган.

Ш. АКБУТАЕВ,
МИБнинг Жиззах шаҳар бўлими бошлиғи, адлия маслаҳатчиси.

Қутлов

"Қорақалпоқбалиқ"

уюшмаси жамоаси

Азиз ҳамюртлар!
Сизларни яқинлашиб келаётган

Янги йил байрами

билан самимий қутлаймиз.

Ватанимиз тараққиётига ўз хиссамизни қўшаётганимиздан беҳад мамнунмиз ва бу йилда ҳам орзуларимиз кўп, режаларимиз бисёр. Хусусан, халқимиз манфаати, ватанимиз тараққиётини кўзлаб меҳнат қилишдан ортиқроқ бахт йўқ.

Барчангизга соғлиқ-омонлик, оилавий бахт, ишларингизга ривож тилаймиз.

"Саодат" – аёллар овози: бир асрлик йўл

15 декабрь куни "Саодат" журнаlining 100 йиллиги муносабати билан тантанали юбилей маросими бўлиб ўтди.

Тантанали анжуманда Бош вазир ўринбосари, Оила ва хотин-қизлар кўмитаси раиси Зулайхо Маҳкамова сўзга чиқиб, тадбирни расман очиб деб эълон қилди ҳамда "Саодат" – аёллар овози" номли китобни кенг жамоатчиликка тақдим этди. Ушбу нашр журналнинг бир асрлик тарихида аёл қалби, тафаккури ва жамиятдаги фаоллигини акс эттирган энг сара мақола ва ғояларни жамлагани билан алоҳида аҳамият касб этади.

– Янги Ўзбекистонда хотин-қизлар фақат ижтимоий ҳаёт иштирокчиси эмас, балки ислохотларнинг фаол ташаббускори сифатида майдонга чиқмоқда. "Саодат" ана шу янги тафаккурни тарғиб этувчи юксак минбарга айланди", – деди Бош вазир ўринбосари Зулайхо Маҳкамова ўз чиқишида.

Ўтказилган нуфузли тадбир доирасида нашр жамоасига алоҳида хурмат ва эътироф рамзи сифатида Президент совғаси – автомобил топширилди.

Журнал Бош муҳаррири, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган

маданият ходими, шоира Мунаввара Усмонова тахририят меҳнатини қадрлаб, юксак мукофот билан сийлаган Юртбошимизга ва барча иштирокчиларга ўз миннатдорчилик сўзларини изҳор қилди.

Шунингдек, журнал ижодкорлари ҳам муносиб тақдирланди. Тахририят жамоасини моддий ва маънавий рағбатлантириш мақсадида қатор тақдирлаш маросимлари ташкил этилди. Хусусан, миллий матбуот ва хотин-қизлар маънавиятини юксалтиришга қўшган салмоқли ҳиссаси учун 7 нафар ижодкор хотин-қиз "Мўътабар аёл" кўрак нишони билан тақдирланди. Бундан ташқари, тахририят ходимлари қимматбаҳо совғалар билан мукофотланди.

Қутлуғ сана байрамона кайфиятда ўтди. Таниқли хонандалар ижросидаги куй-қўшиқлар, рақслар томошабинлар кўнглини хушнуд этди.

Ўз муҳбиримиз

Ортирилган иммун танқислиги синдроми касаллигида организмни ички ва ташқи зарарли таъсирлардан химоя қилувчи иммун тизими вирус таъсирида издан чиқади. ОИТС инсоният оламида энг даҳшатли касаллик ҳисобланиб, ҳозирги кунгача унинг давоси топилигани йўқ ва охири Улим билан яқунланади. Шунинг учун ҳам ОИТС XXI аср вабоси бўлиб қолди. Касаллик тарқатувчи ортирилган иммунитет танқислиги синдроми ротавируслар гуруҳига киради. Унинг геноми одам геноми ичига ичига жойлашиб олиб, уни издан чиқаради. ОИТС биринчи бор 1981 йил Америкада қайд этилган ва ушбу вирус билан касалланганларнинг "бесоқолбоз" эканлиги аниқланган.

ОИТС – ИЖТИМОЙ КАСАЛЛИК

Касаллик асосан, жинсий алоқа, зарарланган игналар, қон ва қон элементлари орқали юқади. Қуйидаги ҳолларда вирус юкмайди: сўлак, ошхона анжом, идиш-товоқ, пардоз-андоз буюмлари, бассейн-ҳовуз, чивин, пашша, ўрин-кўрпа канаси орқали. Шунингдек, вирус ташувчи одам билан бир хонада бўлган ҳолларда ҳам вирус юкмаслиги аниқланган. Вирус ташувчи одамнинг шахсий гигиеник воситаларидан фойдаланмаслик ҳам эҳтиёт шарт. Масалан, қош тергич, тирноқ тозаловчи хавфли бўлиши мумкин.

ОИТСнинг ҳайвонлар организмда яшамаслиги ва унинг фаолияти ҳамда қўпайиши учун фақат одам ҳужайралари кераклиги америкалик олимлар томонидан аниқланган. Қаламуш, сичқон, мушук ва маймунлар қонига ушбу вирус билан зарарланган одам қонидан юборилганида ҳам, уй ва ёввойи ҳайвонлар тишлаганда ҳам, жуда кўп тажрибаларда, касалликнинг клиник белгилари кузатилмаган. Демак, бу ижтимоий касаллик. Шунинг учун у кенг маънода нафақат иқтисодий, сиёсий зарар келтиради, шунингдек, оилавий, руҳий, маънавий, ахлоқий салбий оқибатларни келтириб чиқаради. Шундай экан, касалликнинг олдини олиш, даволаш, тарқалишини чеклаш ишларида ақл-заковат билан яшаш тарзини яхши йўлга қўя билиш энг муҳим аҳамиятга эга. Чунки, ушбу касалликнинг номи ҳар қандай кишида ўзгача салбий ҳис-туйғу уйғотади. Вирус юққан шахснинг аҳволи узоқ муддат

меъёрида бўлиши мумкин. Чунки, вирус организмга киргач, ҳужайра ичига, асосан, ядро аппаратида жойлашиб олади ва маълум давргача тинч ҳолатда сақланади. Касалликнинг инкубация даври ўртача 3-5 ва ундан ортиқ даврни ҳатто 8-10 йилни ташкил этади. Клиник белгиларига келсак, беморда иситма чиқа бошлайди ва бу ҳолат сабабини аниқлаш қийинроқ бўлган ҳолда узоқ муддатга чўзилиши мумкин. Баданига тошмалар тошади, гриппга ўхшаш белгилар ва неврологик бузилиш белгилари кузатилади. Ана шу даврдан бошлаб сурункали шаклда касаллик 8-9 йилда ниҳоясига етади.

Вирус нафақат организмдаги иммун тизимини ишдан чиқаради, у бош мия ҳужайралари ва орқамия суюқлигида ҳаёт кечириб, инсонни одамийлик қиёфасидан чиқариб боради. Ақлан бузилиш, эслаш қобилиятининг тезлик билан пасая бориши ва охир оқибатда тўлиқ неврологик бузилишларга олиб келади. Беморнинг ҳаракат координацияси йўқола боради. Гапириши бузилади, баъзан кучли кўзгалиш бўлса, сабабсиз депрессия ҳолатига киради. Хасталик юз фоиз ўлим билан тугайди.

Хулоса қилиб айтганда, бу масалада ҳар бир киши жон куйдиримоғи лозим. Бунинг учун ОИТС ҳақидаги маълумотларни билишнинг ўзи ҳам катта аҳамиятга эга.

Феруза МАМАДАЛИЕВА,
ТДАУ доценти.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ СУВ ҲУҶАЛИГИ ВАЗИРЛИГИ

барча юртдошларимизни

Янги йил байрами

муносабати билан самимий табриклайди.
Юксак тараққиётимиз, эртанги кунимиз фаровонлиги
йўлида астойдил меҳнат қилаётган ирригатору
мелиораторларга, заҳматкаш деҳқону фермерларга,
пахтакору галлакорларга ишларида барака, улкан
ютуқлар ҳамроҳ бўлишини тилайди.

СИРДАРЁ ВИЛОЯТИ ЯНГИЕР ШАҲРИДАГИ

"BUNYODKOR"

МАСЪУЛИЯТИ ЧЕКЛАНГАН ЖАМИЯТИ ЖАМОАСИ

бунёдкор халқимизни
қуриб келаётган 2026 йил билан
самимий қутлайди.

Овоз ва обод Ватанимиз равнақи,
эл-юрт манфаати йўлидаги эзгу ишларда
барчангизга янги зафарлар,
олам-олам орзу-умидлар,
хонадонингизга қут-барака,
оилавий хотиржамлик тилайди.

YANGIYER

Qishloq hayoti

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси
Вазирлар Маҳкамаси комплекс
таркибидagi ҳамда бошқа дахлдор
вазирлик ва идоралар.

Бош муҳаррир:
Чори
ЛАТИПОВ

ТАХРИР ҲАЙЪАТИ:
Иброҳим АБДУРАҲМОНОВ,
Шавкат ХАМРОЕВ,
Нарзулло ОБЛОМУРОДОВ,
Эшмирза АБДУАЛИМОВ,
Ҳабиб ТЕМИРОВ,
Раимқул СУЯРОВ
(бош муҳаррир ўринбосари).

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан 2009 йил 13 февралда № 0020-рақам билан рўйхатдан ўтказилган.
Ҳажми 2 босма табоқ. Офсет усулида босилди, қоғоз битими А-2.
Нашр индекси – 144. Буюртма Г-1217. 1430 нусхада чоп этилди. Газета тахририят компьютер марказида терилди ва саҳифаланди.
Тахририят манзили: Тошкент вилояти Қибрай тумани, Университет кўчаси, 2-уй. Телефонлар: +998 77-080-43-70, +998 99-050-69-45.
Реклама ва эълонлар – (998 90) 317-19-16. e-mail: infoqishloqhayoti@mail.ru Баҳоси келишилган нархда.
Саҳифаловчи-дизайнер: М.ЮСУПОВ
Газета "Шарқ" нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмаҳонасида босилди.
Босмаҳона манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6

ISSN 2010-7021

Босишга топшириш вақти: 21.00
Босишга топширилди: 19.00